

Nederlandse Voedsel- en
Warenautoriteit
*Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit*

De NVWA-**IOD** over **fraude**

NVWA-IOD over fraude

Inhoudsopgave

> NVWA-IOD _____	3	> Diergezondheid _____	15
		• Casus: Levende dieren en diergezondheid	
> Voedselveiligheid _____	4	> Plantgezondheid _____	17
• Casus: Vleesketen en voedselveiligheid		• Casus: Fytosanitair	
• Casus: Industriële productie		> Natuur & milieu _____	19
• Casus: Dierlijke bijproducten		• Casus: Meststoffen	
• Casus: Diervoeder		• Casus: Gewasbescherming	
• Casus: Bijzondere eet- en drinkwaren		• Casus: Vis duurzaamheid	
• Casus: Diergeneesmiddelen		• Casus: Natuur	
> Productveiligheid _____	11	> Subsidiereregelingen _____	23
• Casus: Productveiligheid		• Casus: Subsidiereregelingen	
> Dierenwelzijn _____	13		
• Casus: Dierenwelzijn			

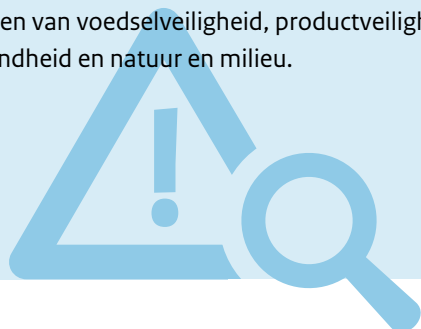
NVWA-IOD

Wat doet de Inlichtingen- en Opsporingsdienst (IOD) van de NVWA?

De NVWA beschikt over een eigen Bijzondere Opsporingsdienst: de NVWA-IOD. Deze richt zich op de aanpak van complexe, georganiseerde, nationaal en internationaal georiënteerde criminaliteit. Door het verzamelen en analyseren van informatie en uitvoeren van opsporingsonderzoeken worden omstandigheden blootgelegd die fraude en andere illegale activiteiten mogelijk maken. Dit gebeurt altijd in samenwerking met en onder gezag van het Openbaar Ministerie (het Functioneel Parket). Daarbij kunnen (onder voorwaarden) bijzondere opsporingsmiddelen worden ingezet, zoals observatie, direct afluisteren of een telefoontap. De laatste jaren werken rechercheurs (algemeen opsporingsambtenaren, werkzaam bij de IOD) en inspecteurs (buitengewoon opsporingsambtenaren -BOA's-, werkzaam bij andere divisies) van de NVWA steeds vaker samen in de bestrijding van fraude. Onder de vlag van het Fraude Expertise Knooppunt (FEK) trekken zij samen op bij strafrechtelijke onderzoeken. Daarnaast voeren BOA's van de inspectieteams van de NVWA ook zelf strafrechtelijke onderzoeken uit.

Wat verstaan we onder 'fraude'?

Fraude is geen wettelijke term. Het is een 'elastisch begrip' dat steeds andere betekenissen en connotaties kent, afhankelijk van de context. De NVWA richt zich op de bestrijding van fraude op de terreinen van voedselveiligheid, productveiligheid, dierenwelzijn, diergezondheid, plantgezondheid en natuur en milieu.

De NVWA spreekt van fraude als er sprake is van:

- opzettelijk handelen;
- handelen in strijd met wetten, regels of voorschriften opgesteld door de overheid;
- een vorm van bedrog;
- (economisch) voordeel.

Hoe wordt fraude gepleegd?

Door verhullende handelingen uit te voeren, bijvoorbeeld:

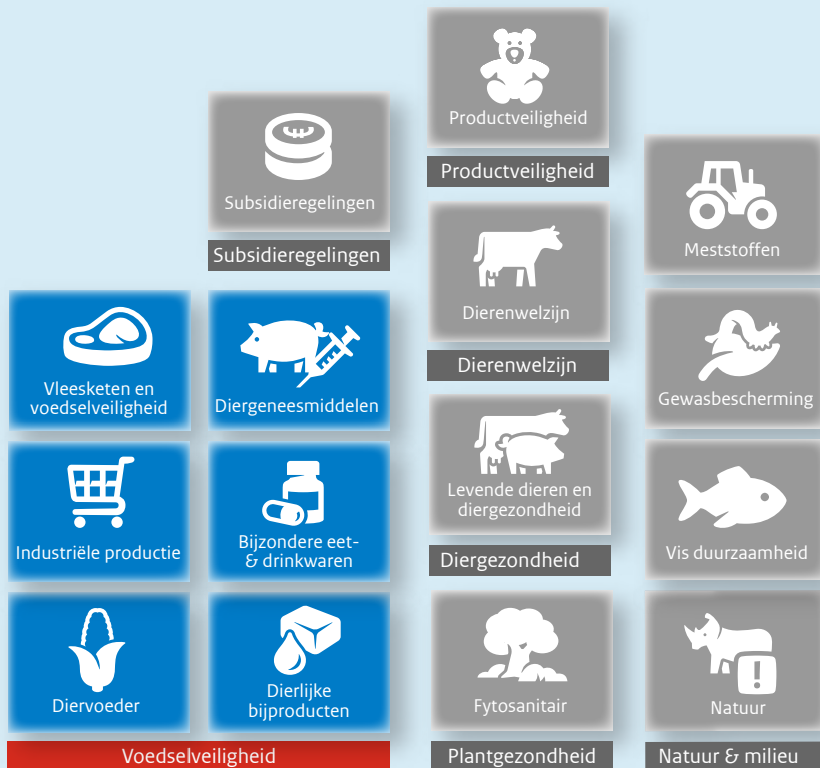
- Vervalsen of valselijk opmaken van eigen (bedrijfs)administratie, zoals in- en verkoop administratie.
- Vervalsen of valselijk opmaken van registraties t.b.v. controle door de overheid, zoals vangstregistratie, I&R registratie of aangifte bij de Douane.
- Vervalsen of valselijk opmaken van documenten, zoals een factuur, handelsdocument, vergunning, vervoersbewijs, vrachtbrief, analysecertificaat, gezondheidscertificaat, exportcertificaat of dierenpaspoort.
- Vervalsen of valselijk opmaken van een etiket, verpakking of stempel.
- Manipuleren van monsters of de wijze van monstername.

Door verplichte handelingen na te laten, bijvoorbeeld:

- Zonder (juiste) erkenning of registratie produceren of handelen, waardoor toezicht ontlopen wordt.
- Keuringen niet laten uitvoeren, zoals slacht- of exportkeuringen.
- Niet voldoen aan meldingsplicht na een positieve uitslag van de laboratoriumanalyse, zoals bij besmettelijke dierziekten of onregelmatigheden bij diervoeders.

Voedselveiligheid

Welke fraude ziet de IOD zoal?

Vleesketen en voedselveiligheid

- > paardenvlees voor rundvlees
- > sulfiet toevoegen aan vlees
- > import verboden Chinees vlees

Industriële productie

- > verhandelen van vis met te hoog gehalte aan kwik
- > herkomstfraude met pinda's
- > herkomstfraude met oesters

Dierlijke bijproducten

- > verboden export van verwerkte dierlijke eiwitten
- > dierlijke vetten en oliën opwaarderen

Diervoeder

- > illegale export van diervoederadditieven
- > afval en verboden stoffen in diervoeder

Bijzondere eet- en drinkwaren

- > geneesmiddel in een 'natuurlijk' voedingssupplement
- > afslankthee met sibutramine
- > vervalste etiketten babymelkpoeder

Diergeneesmiddelen

- > illegale handel in antibiotica
- > handel in illegale groeibevorderaars
- > fraude met vaccinaties

Belangrijkste risico's van fraude:

- onveilig voedsel met gevaar voor de volksgezondheid;
- oplichting consument;
- toename resistentieproblematiek antibiotica;
- ondermijning vertrouwen in het voedselveiligheidssysteem en voedsel;
- imagoschade voor Nederland als handelsland.

Vleesketen en voedselveiligheid

Casus: paardenvlees voor rundvlees

In diverse onderzoeken van de NVWA-IOD is duidelijk geworden dat verschillende vleeshandelaren paardenvlees verkochten als rundvlees. De zaak tegen vleeshandelaar Willy S. was groot nieuws in 2013. Hij verkocht paardenvlees als rundvlees. S. is in 2015 veroordeeld tot een gevangenisstraf van 2,5 jaar vanwege valsheid in geschrift omdat hij onder meer pakbonnen en facturen had vervalst. In het hoger beroep in 2019 is deze straf verlaagd naar 20 maanden, onder andere omdat het proces erg lang heeft geduurd. De rechter legde in zijn vonnis een duidelijk verband tussen het handelen van S., voedselveiligheid en traceerbaarheid. In augustus 2016 oordeelde de rechtbank bovendien dat de vleeshandelaar de curator van het bedrijf 1 miljoen euro moet betalen. Het Openbaar Ministerie (OM) eiste ook nog ruim 1,2 miljoen euro. Dit bedrag is het geschatte voordeel dat S. had door paardenvlees te verkopen als rundvlees. Dit was niet het eerste strafrechtelijk onderzoek van de NVWA-IOD naar fraude met paardenvlees. Zo werd eerder vleeshandelaar Jan F. veroordeeld tot een boete van 50.000 euro en een voorwaardelijke gevangenisstraf voor het verkopen van paardenvlees als halal rundvlees. Eind 2016 veroordeelde de rechtbank hem aanvullend tot het terugbetalen van 2,6 miljoen euro. Dit bedrag is de winst die hij heeft gemaakt door paardenvlees te verkopen als halal rundvlees. F. staat ook in andere Europese landen terecht voor fraude met paardenvlees en is in april 2019 in Parijs veroordeeld tot 2 jaar cel.

Casus: sulfiet toevoegen aan vlees

Door sulfiet toe te voegen, behoudt vlees een rode kleur en lijkt daardoor langer vers. Sulfiet is echter een schadelijke stof voor de mens. Daarnaast breekt deze stof de in het vlees aanwezige B-vitamines af. Daarom is het gebruik van sulfiet in vlees al tientallen jaren verboden. De NVWA-IOD kreeg informatie dat een bedrijf de stof toch

zou gebruiken waarna het Fraude Expertise Knooppunt (FEK) een onderzoek startte. Tijdens het onderzoek is bij dit bedrijf een ruime hoeveelheid sulfiet aangetroffen. Uit de administratie is gebleken dat de afgelopen jaren op jaarbasis telkens 500 kilogram sulfiet is ingekocht. Na monsternamen en laboratoriumonderzoek zijn vijf van de zes op het bedrijf genomen gehaktmonsters positief bevonden op de aanwezigheid van sulfiet. Er is een recall uitgevoerd bij afnemers in tenminste zes Europese landen. Er is een boete aan het bedrijf opgelegd van 40.000 euro en er zijn werkstraffen uitgedeeld aan de directeuren. Er is een wederrechtelijk verkregen voordeel berekend van ruim 400.000 euro. Naar aanleiding van informatie uit het onderzoek zijn in 2018 en 2019 tientallen slagerijen gecontroleerd op het gebruiken van sulfiet in gehakt. Bij ongeveer de helft van deze slagers bleek inderdaad sulfiet aanwezig te zijn in het gehakt en is hiervoor een bestuurlijke boete opgelegd.

Casus: import verboden Chinees vlees

De NVWA-IOD heeft een strafrechtelijk onderzoek uitgevoerd naar illegaal uit China geïmporteerde vleesproducten. Voor vleesproducten uit China geldt een importverbod, het zogenoemde 'Chinaverbod'. Dit is ingesteld omdat in China volgens de Europese Commissie onvoldoende maatregelen worden genomen om de aanwezigheid van de stoffen chlooramfenicol en nitrofurane uit te sluiten in levende dieren en dierlijke producten. Chlooramfenicol is een kankerverwekkende stof die op de Europese lijst van verboden diergeneesmiddelen is vermeld. Om de illegale herkomst te verhullen, werd een vals NL (EG)-erkenningsnummer op de verpakking geplaatst. Hierdoor leek het alsof de producten in Nederland waren geproduceerd.

Industriële productie

Casus: verhandelen van vis met te hoog gehalte aan kwik

Bij reguliere bemonstering van partijen vis door inspecteurs van de NVWA is aan het licht gekomen dat partijen vis te hoge kwikgehalten bevatten. Om de blootstelling aan kwik voor de mens te beperken is een maximumgehalte voor vis vastgesteld. De NVWA heeft voor deze overschrijdingen bestuurlijke boetes opgelegd; de partijen vis zijn vernietigd. Uit nader onderzoek door rechercheurs is het vermoeden ontstaan dat de verdachte eerder partijen vis met te hoge gehalten in de handel heeft gebracht. Hiernaar is een strafrechtelijk onderzoek gestart door de NVWA-IOD.

Casus: fraude met pinda's

Het onderzoek richtte zich op importeurs van partijen grondnoten (pinda's). Grondnoten zijn gevoelig voor de aanwezigheid van aflatoxine. Aflatoxine is een natuurlijke gifstof, gemaakt door schimmels (o.a. *Aspergillus Flavus*). Aflatoxine is giftig en kankerverwekkend. Wanneer partijen grondnoten in het land van oorsprong getest worden kunnen deze vrij zijn van aflatoxine. De kans op het ontstaan van aflatoxine neemt echter toe tijdens het transport vanuit het land van oorsprong naar de EU (door invloeden van vocht, kou en warmte). Daarom laten importeurs en verwerkers alle grondnootproducten uit derde landen, die verontreinigd kunnen zijn met aflatoxine, bij binnenkomst in de EU wederom analyseren.

Als na de analyse blijkt dat de wettelijke norm voor menselijke consumptie van grondnoten wordt overschreden, weigeren de verwerkers het om deze partij af te nemen. In het strafrechtelijk onderzoek bleek dat verschillende partijen grondnoten besmet waren met aflatoxine (zo bleek uit de analyse in Nederland) en waren geweigerd door verwerkers. Deze partijen bleken vervolgens opnieuw te koop aangeboden te worden onder begeleiding van het oorspronkelijke analysecertificaat waarop geen afwijkingen waren gemeld (op basis van analyse in het land van oorsprong).

Casus: herkomstfraude met oesters

De NVWA-IOD heeft, samen met inspecteurs, onder de vlag van het Fraude Expertise Knooppunt (FEK) een onderzoek uitgevoerd naar een groothandel in vis- en schaaldieren die wordt verdacht van het plegen van herkomstfraude met oesters. Het bedrijf verkocht goedkopere Ierse oesters als duurdere Franse oesters. Aanleiding voor het onderzoek was een melding dat de oesters het norovirus zouden bevatten. Toen de herkomst van de oesters werd nagegaan, kwam de fraude aan het licht. De groothandel werd er van verdacht 180.000 kilo goedkopere Ierse oesters verkocht te hebben als duurdere Franse oesters. Met het verhullen van de herkomst van de oesters wordt de traceerbaarheid, en daarmee de voedselveiligheid, in gevaar gebracht en de consument misleid.

Dierlijke bijproducten

Casus: verboden export van verwerkte dierlijke eiwitten

Dit onderzoek (van voor 2017) van de NVWA-IOD naar fraude met verwerkte dierlijke eiwitten richtte zich op een bedrijf dat verwerkte dierlijke eiwitten exporteerde. Verwerkte dierlijke eiwitten worden onder andere gebruikt voor de productie van diervoeder. Uit onderzoek is gebleken dat het verdachte bedrijf op meerdere manieren fraudeerde om verschillende soorten verwerkte dierlijke eiwitten te kunnen exporteren. Zo werd onder meer verwerkt dierlijk eiwit van herkauwers geëxporteerd als verwerkt dierlijk eiwit van niet-herkauwers of als 'fishbonemeal'. In verband met de BSE problematiek was de export hiervan naar derde landen, tot halverwege 2017, niet toegestaan. Het onderzoek gaf duidelijke aanwijzingen dat het materiaal in derde landen toch als diervoeder werd gebruikt. BSE kan leiden tot de voor mensen dodelijke ziekte Creutzfeldt-Jakob. Het betreffende bedrijf moest een ontnemingstransactie van ruim acht ton betalen.

Casus: dierlijke vetten en oliën opwaarderen

Dierlijke vetten en oliën zijn een belangrijk dierlijk product en kunnen als basis dienen voor een breed scala aan producten, zoals vleeswaren en brood (food), diervoeder (feed), biodiesel (energietoepassing) en producten voor persoonlijke verzorging (een zogenaamde technische bestemming). Hier geldt dat de hoogste bestemming (food) het meeste geld oplevert. De NVWA-IOD heeft meerdere strafrechtelijke onderzoeken uitgevoerd naar bedrijven die partijen hebben omgekat of opgewaardeerd. Hierbij werden partijen die niet meer geschikt zijn voor consumptie door mens of dier toch in de voedselketen (food en feed) gebracht.

Eén van de IOD-onderzoeken zag op fraude met het produceren en verhandelen van biodiesel, gemaakt van dierlijke vetten. Deze dierlijke vetten kunnen toegepast worden als grondstof voor biodiesel, maar dan moet wel voldaan worden aan strenge Europese voorschriften om het risico op verspreiding van o.a. gekkekoeienziekte (BSE) en Mond en Klauw Zeer (MKZ) zoveel mogelijk te beperken.

Diervoeder

Casus: illegale export van diervoederadditieven

Een bedrijf werd ervan verdacht exportcertificaten te vervalsen en met deze valse certificaten diervoederadditieven te exporteren naar onder andere Wit-Rusland. Diervoederadditieven zijn stoffen die toegevoegd worden aan diervoeders om dieren bijvoorbeeld gezond te houden en snel te laten groeien. Bedrijven die actief zijn in de productie, handel en of het transport van diervoeders moeten geregistreerd zijn bij de NVWA. In sommige gevallen moeten bedrijven ook erkend zijn door de NVWA. Het bedrijf in deze casus had geen registratie en was ook niet erkend door de NVWA. Bedrijven die diervoederadditieven willen exporteren moeten ook zorgen dat er bij de zending een veterinaire certificaat aanwezig is. Dit certificaat moeten zij aanvragen bij de NVWA. Bij de doorzoeking van het bedrijf is een stempel aangetroffen dat waarschijnlijk is gebruikt voor het vervalsen van documenten. Illegale export van diervoederadditieven kan tot gevolg hebben dat middelen die niet zijn toegestaan als diervoederadditief toch in diervoeder terechtkomen. Dit kan gevolgen hebben voor de diergezondheid en mogelijk ook voor de voedselveiligheid als de stoffen die aan diervoeder toegevoegd worden terecht komen in het vlees van de dieren.

Casus: afval en verboden stoffen in diervoeder

Inspecteurs van de NVWA troffen een verboden antibioticum aan in diervoeder en de NVWA-IOD startte een strafrechtelijk onderzoek. Het ging om de leverancier van het verontreinigde diervoeder. Meerdere veehouders namen het diervoeder af en een groot aantal dieren at het. Bij enkele kalverhouderijen werd een verboden stof met kankerverwekkende eigenschappen in dieren aangetroffen. Enkele duizenden kalveren moesten worden vernietigd. Europese regelgeving schrijft dat voor, omdat de kankerverwekkende stof anders via bijvoorbeeld vlees in de voedselketen van de mens terecht kan komen. Uit het onderzoek van de NVWA-IOD kwamen verschillende verdenkingen naar voren. Het bedrijf werd verdacht van het in de handel brengen van diervoeders die een verboden stof bevatten, het opwaarderen van afval naar grondstof voor diervoeder en het overtreden van wet- en regelgeving op het gebied van hygiëne en traceerbaarheid. Zo sloeg het bedrijf reststromen (grondstoffen) voor verwerking in diervoeder en afval voor biovergisting niet gescheiden op. Hierdoor bestaat het risico op kruisverontreiniging. Verder werd het diervoeder vermoedelijk niet op de voorgeschreven hygiënische wijze geproduceerd. Hierdoor nam de verdachte het risico dat deze verontreinigd raken. Het bedrijf hield ook geen goede verplichte administratie bij. Daardoor was het niet mogelijk te traceren welke reststromen (grondstoffen) het bedrijf binnen kwamen en welke het bedrijf weer verlieten. Het bedrijf kon ook geen monsters van de geproduceerde partijen veevoeder ter beschikking van de NVWA stellen, terwijl dit wel verplicht is.

Bijzondere eet- en drinkwaren

Casus: geneesmiddel in een 'natuurlijk' voedingssupplement

De NVWA-IOD heeft, samen met inspecteurs van de NVWA, onderzoek gedaan naar een bedrijf dat een voedingssupplement op de markt bracht waarin een geneesmiddel bleek te zitten. Op de verpakking en de bijsluiters van het product stond dat het product uitsluitend planten(extracten) zou bevatten. Analyse heeft echter uitgewezen dat het product het geneesmiddel thiosildenafil bevatte. Dit is een zogenaamd derivaat van sildenafil, de actieve stof van onder andere het geneesmiddel Viagra. Bureau Risicobeoordeling & onderzoek van de NVWA (BuRO) heeft vastgesteld dat een onwetende gebruiker een groot risico loopt op schadelijke gevolgen voor het hart en de bloedvaten. Het is verboden een geneesmiddel in het handelsverkeer te brengen zonder handelsvergunning van de Europese Unie.

Casus: afslankthee met sibutramine

De NVWA heeft een melding ontvangen waarbij een jonge vrouw die afslankthee gebruikte, zou zijn overleden aan acute hartproblemen. Analyse van deze voedingssupplementen door het RIKILT en het RIVM heeft aangetoond dat deze producten, die als kruidenthee of kruidenpreparaat werden verkocht, zijn vermengd met stoffen die ook in geneesmiddelen voorkomen. De aangetoonde component betrof sibutramine. Sibutramine is een voormalig geneesmiddel dat in 2010 door de European Medicines Agency (EMA) van de Europese markt is gehaald. Uit literatuur blijkt dat 10-30% van de 'gezonde' patiënten die sibutramine gebruiken (10-30 mg/dag), last kregen van duizeligheid, slaperigheid en een droge mond. Er lijkt een associatie te zijn met hart- en herseninfarcten. Op grond van deze onderzoeksresultaten heeft de NVWA een publiekswaarschuwing laten uitgaan. Direct na de waarschuwing werd een strafrechtelijk onderzoek gestart. Er zijn twee verdachten van de handel in verboden afslankproducten aangehouden. Het vermoeden is dat de verdachten ondanks een handelsverbod toch afslankproducten

met een gevaarlijke stof erin verkochten. Uit het onderzoek bleek verder dat deze producten vooral online werden verkocht via Facebook, Instagram en veilingssites. De NVWA heeft ze tot nu toe niet aangetroffen in winkels.

Casus: vervalste etiketten babymelkpoeder

De NVWA-IOD heeft een onderzoek gedaan naar het vervalsen van etiketten op babymelkpoeder. De zaak kwam aan het licht dankzij een oplettende burger. De verdachten brachten vervalste etiketten aan op blikken babymelkpoeder. Het leek daardoor alsof de voeding geschikt was voor baby's met een koemelkallergie, terwijl dat niet zo was. Als kinderen met een koemelkallergie deze melk drinken, kunnen ze een ernstige allergische reactie krijgen. De blikken konden met de vervalste etiketten voor een hogere prijs worden verkocht. De rechtbank in Rotterdam heeft de twee hoofdverdachten veroordeeld tot celstraffen van acht maanden, waarvan vijf voorwaardelijk. De rechtbank heeft de verdachten onder meer schuldig bevonden aan het opzettelijk te koop aanbieden van schadelijke waren (artikel 174 Wetboek van Strafrecht). Het komt niet vaak voor dat verdachten worden vervolgd en veroordeeld voor artikel 174 Sr., omdat het daarin opgenomen begrip 'schadelijk voor de gezondheid of het leven' lastig te bewijzen is.

Diergeneesmiddelen

Casus: illegale handel in antibiotica

Onderzoek naar een leverancier die in grondstoffen, antibiotica en vitaminen handelde. Deze pakte onder andere grootverpakkingen met grondstoffen om in kleine verpakkingen met antibiotica. Deze kleinere verpakkingen antibiotica werden onder het mom van vitaminepreparaat geleverd aan én gebruikt door pluimveehouders. Er is tijdens het onderzoek ruim 4.000 kilo diergeneesmiddelen in beslag genomen en er is bijna 800.000 euro aan wederrechtelijk verkregen voordeel berekend. Het risico van het ongereguleerd gebruiken van antibiotica is dat er in toenemende mate resistentie opgebouwd wordt bij mens en dier. Antibiotica verliezen dan uiteindelijk hun werking, waardoor het risico bestaat dat een relatief onschuldige ontsteking niet meer kan worden behandeld (met alle gevolgen van dien).

Casus: handel in illegale groeibevorderaars

De Douane stuitte op een pakket uit China, waarvan de omschrijving van het product op het pakket vraagtekens oproept. In het pakket werd een poeder aangetroffen. Dit poeder bleek, na analyse, de stof 17beta-oestradiol te zijn. Bekend is dat deze grondstof gebruikt kan worden voor het vervaardigen van een hormoonpreparaat en/of diergeneesmiddel. Het is verboden om de stof 17beta-oestradiol in Nederland in te voeren en in bezit te hebben, omdat deze stof kankerverwekkend is (zo is gebleken uit onderzoeken in EU-verband). Op de begeleidende documenten van het pakket stond vermeld dat zich in het pakket de stof Kaliumcarbonaat bevond, hetgeen dus niet klopte gezien de uitslag van de uitgevoerde analyse. Het pakket was bestemd voor een verdachte die al vaker onderwerp van onderzoek was in strafrechtelijke onderzoeken naar het handelen in illegale diergeneesmiddelen en illegale groeibevorderaars.

Casus: fraude met vaccinaties

Onderzoek naar Newcastle Disease (NCD) of pseudovogelpest vaccinaties die in het geheel niet, dan wel onvoldoende (met te weinig entstof), werden uitgevoerd. NCD is een zeer besmettelijke en dodelijke (virus)pluimveeziekte. De Nederlandse pluimveestapel behoort dan ook door middel van vaccinatie tegen dit virus beschermd te worden. Dit is een wettelijke verplichting. NCD is daarnaast ook een zoönose. Dat wil zeggen dat ook mensen besmet kunnen raken. Wie met een hoge concentratie van het virus in aanraking komt, kan ontstoken ogen krijgen. De ontsteking geneest vanzelf en veroorzaakt geen blijvende schade. De verdachte was een dierenarts, die daarnaast ook valse/vervalste vaccinatieverklaringen opstelde en bloedmonsters manipuleerde.

Productveiligheid

Welke fraude ziet de IOD zoal?

Productveiligheid

- > vervalsen van certificaten van attractie- en speeltoestellen
- > verkoop van niet toegelaten gewasbeschermingsmiddelen

Belangrijkste risico's van fraude:

- onveilige producten met gevaar voor de volksgezondheid;
- oplichting consument;
- ondermijning van het controlesysteem van de overheid en het vertrouwen van consumenten in consumentenproducten.

Productveiligheid

Casus: vervalsen van certificaten van attractie- en speeltoestellen

De verdachte in dit onderzoek betrof een verhuurbedrijf van attractie- en speeltoestellen. Het verhuurbedrijf van deze toestellen had door een aangewezen keuringsinstantie (AKI) afgegeven certificaten van goedkeuring voor attractie- en speeltoestellen handmatig veranderd, gedigitaliseerd en op de eigen website geplaatst. Hierdoor deed het bedrijf voorkomen dat de voor verhuur aangeboden toestellen allen voorzien waren van een geldig certificaat van goedkeuring. Door deze handelwijze werden de waarborgen van het certificeringssysteem omzeild en ontstonden veiligheidsrisico's bij het gebruik van de toestellen.

Casus: verkoop van niet toegelaten gewasbeschermingsmiddelen

Onder de vlag van het FEK is door IOD-rechercheurs, inspecteurs productveiligheid én inspecteurs gewasbeschermingsmiddelen onderzoek gedaan naar een bedrijf dat er van werd verdacht gewasbeschermingsmiddelen te verkopen die in Nederland niet zijn toegelaten, ter bestrijding van buxusmotten. Bij deze casus was sprake van de verkoop van gewasbeschermingsmiddelen bedoeld voor professioneel gebruik aan particulieren. De gewasbeschermingsmiddelen werden tevens (tegen de regels in) omverpakt naar kleinere verpakkingen. In Nederland mogen alleen voor Nederland goedgekeurde gewasbeschermingsmiddelen worden verkocht en gebruikt. Wanneer dergelijke middelen niet zijn beoordeeld door de bevoegde autoriteiten zijn de risico's en gevaren voor mens, dier en milieu niet onderzocht.

Dierenwelzijn

Welke fraude ziet de IOD zoal?

Dierenwelzijn

- > welzijnsschendingen bij transport van varkens
- > welzijnsschendingen bij transport van pluimvee

Belangrijkste risico's van fraude:

- schending van dierenwelzijn;
- ondermijning vertrouwen van burgers in de overheid.

Dierenwelzijn

Casus: welzijnsschendingen bij transport van varkens

Een veehandelaar en twee veetransporteurs pleegden bij transporten van levende varkens vanuit Nederland naar Italië stelselmatig strafbare feiten. Bij deze transporten was namelijk sprake van overbelading, overschrijding van de maximaal toegestane aaneengesloten transporttijd, export zonder de verplichte certificaten en vervalsing van documenten, zoals het reisjournaal en facturen. Daarnaast bleek bij de in- en verkoop van de varkens sprake te zijn van een groot zwart-geld circuit, waarbij de hiervoor genoemde verdachten betrokken waren. Door deze handelwijze werd niet alleen het dierenwelzijn bij een groot aantal transporten ernstig benadeeld, maar werd tevens het systeem van tracering ondermijnd. Bij een uitbraak van een dierziekte nam, door deze illegale transportbewegingen, de kans op verspreiding aanmerkelijk toe.

Casus: welzijnsschendingen bij transport van pluimvee

Dit betrof een onderzoek naar een kippenslachterij wegens het vals opmaken en gebruiken van zogenaamde wegbriefjes. De transporteur van de kuikens hielp mee met deze fraude. Er was sprake van het overbeladen van transporten van slachtkuikens van een pluimveemester naar een slachthuis. Een dierenarts van de NVWA kwam deze fraude op het spoor. Deze dierenarts constateerde dat er sprake was van valse handtekeningen op diverse (handgeschreven) wegbriefjes. Door slachtkuikentransporten structureel te overbeladen kon extra winst worden behaald door de slachterij; er waren immers minder transporten nodig zodat de kosten van de aanvoer van slachtkuikens lager uitvielen. De geconstateerde verschillen tussen het daadwerkelijke transport gewicht en het valselijk opgegeven transportgewicht lagen tussen 590 Kg en 1950 Kg per transport. Het welzijn van de kuikens kwam door deze overbelading in het geding. Het onderzoek is afgedaan met diverse transacties.

Diergezondheid

Welke fraude ziet de IOD zoal?

Levende dieren en diergezondheid

- > fraude met de Identificatie en Registratie (I&R) van landbouwhuisdieren
- > vervalsen van paardenpaspoorten
- > illegale handel in sperma van runderen

Belangrijkste risico's van fraude:

- risico op insleep en verspreiding van dierziekten;
- risico's voor de voedselveiligheid en volksgezondheid, bijvoorbeeld BSE;
- schade aan de Nederlandse handelspositie;
- ondermijning van het controlesysteem van de overheid.

Levende dieren en diergezondheid

Casus: fraude met de Identificatie en Registratie (I&R) van landbouwhuisdieren

Samen met NVWA inspecteurs zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd naar fraude met de identificatie en registratie van landbouwhuisdieren. In een van de onderzoeken heeft de verdachte inloggegevens voor het I&R systeem van andere rundveehouders achterhaald en gebruikt om dieren op naam van andere veehouders aan te melden. In een ander onderzoek heeft een (andere) verdachte veel meer schapen gehouden dan toegestaan. Hij hield deze schapen buiten beeld door de schapen valselijk te melden op andermans naam in het I&R systeem. Tevens werd door de verdachte 'zwijggeld' aan de benadeelden geboden. Het risico van dergelijke fraude is dat dieren niet meer juist te identificeren en daarmee te traceren zijn als er bijvoorbeeld een dierziekte uitbreekt, met alle gevolgen van dien.

Casus: vervalsen van paardenpaspoorten

De verdachte in dit onderzoek was als veehandelaar actief in de aan- en verkoop van paarden. Hij kocht paarden die uitgesloten waren voor de slacht voor humane consumptie. Paarden die geschikt zijn voor humane consumptie leveren in de handel meer geld op. De verdachte vroeg voor (een deel van) deze paarden paspoorten aan. Hij vervalste deze paspoorten door ze uit elkaar te halen en bepaalde bladzijden, waaronder het medisch hoofdstuk, te verwijderen en deze (deels) te vervangen door zelf geprinte bladzijden. Ook exporteerde de verdachte paarden die geen verplichte exportkeuring ondergaan hadden. In Nederland mogen paarden alleen gehouden en vervoerd worden als voor die paarden een geldig paspoort met bijbehorende transponder (chip) is afgegeven. Uit het hoofdstuk met medische behandelingen in het paardenpaspoort van een voor de slacht bestemd paard, dient te blijken dat het paard geschikt is voor humane consumptie. Hierdoor is behandeling met een aantal

soorten diergeneesmiddelen uitgesloten. Indien een paard toch behandeld wordt met een dergelijk middel, dient de dierenarts dan wel de houder/eigenaar in het paspoort de ongeschiktheid voor slacht voor humane consumptie aan te tekenen. Als hiermee gefraudeerd wordt, kunnen er ongewenste resten van diergeneesmiddelen in het vlees van paarden achterblijven, dat op het bord van de consument belandt.

Casus: illegale handel in sperma van runderen

In Nederland worden regels gesteld aan het winnen en verhandelen van rundersperma. Hierdoor wordt het risico op overdracht van dierziekten zo klein mogelijk gehouden. Bij erkende rundersperma-wincentra wordt dit risico mede ondervangen door de gewonnen rundersperma regelmatig te controleren op de aanwezigheid van dierziekten. Bovendien is de herkomst van de in deze centra gewonnen rundersperma te traceren, door de informatie aangegeven op de runderspermarietjes. Door deze handelwijze kunnen dierziekten zo veel mogelijk voorkomen worden. In dit onderzoek was sprake van het illegaal winnen en verhandelen van rundersperma door een rundveehouder. Deze rundveehouder zou rundersperma winnen van eigen stieren, voor eigen gebruik binnen zijn rundveebedrijf. Het grootste gedeelte van de rundersperma werd echter verhandeld voor gebruik door anderen. Hierbij werd de rundersperma aangeboden in blanco runderspermarietjes, zonder herkomstinformatie en zonder dat deze gecontroleerd waren op de aanwezigheid van dierziekten.

Plantgezondheid

Welke fraude ziet de IOD zoal?

Fytosanitair

- > fraude met stempels op houten pallets
- > fraude met ongekeurd of afgekeurd aardappelpootgoed

Belangrijkste risico's van fraude:

- risico op insleep en verspreiding van plantenziekten;
- schade aan de Nederlandse handelspositie;
- ondermijning van het controlesysteem van de overheid.

Fytoposanitair

Casus: fraude met stempels op houten pallets

Inspecteurs en rechercheurs hebben een bedrijf bezocht in een strafrechtelijk onderzoek naar fraude met stempels. De stempels werden gebruikt om aan te tonen dat houten pallets een hittebehandeling hebben ondergaan om schadelijke organismen te doden. Het is verplicht om verpakkingshout en pallets die worden gebruikt voor export buiten de Europese Unie te behandelen tegen schadelijke organismen zoals de Aziatische boktor en het dennenhoutaaltje. Conform de internationale standaard ISPM15 worden pallets daarom gedurende tenminste 30 minuten verhit tot tenminste 56 graden. Na de behandeling krijgt het hout een stempel, de zogenoemde ISPM 15-stempel. Het bedrijf -een exporteur van groenten naar landen buiten de EU- werd er van verdacht deze stempel te zetten zonder het hout te behandelen. Het bedrijf gebruikte bovendien een stempel uit een ander land waardoor het leek alsof het hout door een bedrijf in dat land was behandeld.

Casus: fraude met ongekeurd of afgekeurd aardappelpootgoed

Er zijn diverse onderzoeken uitgevoerd door rechercheurs en inspecteurs naar fraude met ongekeurd en/of afgekeurd aardappelpootgoed. De verdachte bedrijven hielden zich bezig met het omkatten van bijvoorbeeld consumptieaardappelen naar aardappelpootgoed. Dit werd gedaan door documenten te vervalsen. Aardappelpootgoed dient gecertificeerd te worden om te waarborgen dat deze vrij is van plantenziekten. Door deze werkwijze werden zowel kosten voor deze certificering uitgespaard alsmede kwekersrechten (kosten) die normaliter afgedragen dienen te worden aan de zogenaamde veredelaars van aardappelpootgoed. Het risico op de insleep van plantenziekten wordt door deze werkwijze vergroot en het controlesysteem wordt ondermijnd.

Natuur & milieu

Welke fraude ziet de IOD zoal?

Meststoffen

- > fictieve mesttransporten en manipulatie van monsters
- > fraude met de perceelsregistratie
- > stelselmatige mestfraude

Gewasbescherming

- > op de markt brengen van nagemaakte gewasbeschermingsmiddelen

Vis duurzaamheid

- > fraude op een visafslag

Natuur

- > smokkelen van beschermde vogels
- > smokkelen van beschermde reptielen
- > tuintafels op 'wilde' poten

Belangrijkste risico's van fraude:

- schade aan het milieu, bijvoorbeeld water- en bodemkwaliteit;
- afname biodiversiteit, bijvoorbeeld minder vissoorten;
- uitsterven van (beschermde) dieren en planten;
- schending van dierenwelzijn;
- economische schade, bijvoorbeeld bij verlies van derogatie*;
- ondermijning vertrouwen van burgers in de overheid.

* NL mag afwijken van EU-normen

Meststoffen

Casus: fictieve mesttransporten en manipulatie van monsters

Een mesttransporteur werd op heterdaad betrapt bij het omkatten van mest. Dat gebeurde vermoedelijk door te doen alsof hij mest had behandeld en geladen en gelost in een silo (middels fictieve laad- en losmeldingen). In werkelijkheid zou de mest onbehandeld gelost zijn bij een akkerbouwer. Door de administratieve handelingen zou hier mest met een hoog gehalte fosfaat zijn omgekat naar mest met een laag gehalte aan fosfaat. De heterdaad was aanleiding om in het verleden van de intermediair te duiken. Inspecteurs hadden namelijk het vermoeden dat de overtreding geen incident was. Het Fraude Expertise Knooppunt (FEK) startte een onderzoek. Daaruit bleek dat de mestintermediair vermoedelijk ongeveer 2.000 vervoerbewijzen dierlijke meststoffen valselijk had opgemaakt, terwijl sprake was van ongeveer 1.000 transporten. Bij bijna alle transporten waren bovendien sterke vermoedens dat er was geknoeid met mestmonsters. Hierdoor ontvingen afnemers op papier vermoedelijk mest met lage gehalten aan stikstof en fosfaat. In werkelijkheid waren deze gehalten echter veel hoger. Hiermee worden de gebruiksnormen ontboden. Fraude met mest brengt grote risico's voor mens en milieu met zich mee. Water en grond kunnen verontreinigd raken en Nederland loopt het risico om in de knel te komen met op Europees niveau gemaakte afspraken.

Casus: fraude met de perseelsregistratie

Onderzoek door het Fraude Expertise Knooppunt (FEK) gericht op meerdere boerenbedrijven die vermoedelijk gebruik maakten van twee fraudepatronen. Het eerste is dat de verdachten deden alsof er mest werd overgebracht naar een mesthandelaar. Het vermoeden is dat dit in werkelijkheid niet gebeurde. Daarnaast deden de boerenbedrijven het op papier voorkomen alsof ze over meer percelen konden beschikken dan werkelijk het geval was. Hoe meer grond, hoe meer mest je mag uitrijden. De bemiddelende boer ging op zoek naar graspercelen die nog niet

waren opgegeven in het systeem. De percelen waren van argeloze burgers. Ze werden geregistreerd als land om mest over uit te rijden. Uit onderzoek bleek dat dit gebeurde om de mestadministratie sluitend te krijgen. De mest zou nooit zijn uitgereden over die extra percelen. In plaats daarvan reden de verdachte boeren vermoedelijk veel te veel mest uit over hun eigen land. Fraude met mest brengt grote risico's voor mens en milieu met zich mee. Water en grond kunnen verontreinigd raken en Nederland loopt het risico om in de knel te komen met op Europees niveau gemaakte afspraken.

Casus: stelselmatige mestfraude

De verdachte is een mestintermediair die ervan wordt verdacht langdurig, stelselmatig en op grote schaal te frauderen. Dit met betrekking tot het ophalen, transporteren en afleveren van dierlijke mest en het verantwoorden hiervan. De hoofdverdachte was al langer in beeld bij verschillende andere handhavende organisaties. Ondanks diverse maatregelen van handhavende instanties (zoals bestuurlijke boetes) en een onderzoek door de NVWA-IOD tegen de hoofdverdachte bleef hij doorgaan met zijn illegale praktijken. Uit een daarop uitgevoerd strafrechtelijke onderzoek door de NVWA-IOD bleek dat de hoofdverdachte mestadministraties en vervoersbewijzen dierlijke mest (VDM's) vervalste om meststromen aan het zicht te onttrekken. Ook manipuleerde hij mestmonsters om zo de fosfaat en stikstof gehalten de gewenste hoogte te geven. De verplichte AGR/GPS apparatuur aan boord van voertuigen die mest vervoeren werd gemanipuleerd. Hierdoor was het onder meer mogelijk om laad- en losmeldingen te genereren zonder dat er daadwerkelijk geladen en gelost werd. Op papier had de intermediair meer dan één miljoen kg fosfaat in opslag. Na fysieke controle bleek dat er geen voorraad aanwezig was. De hoofdverdachte probeerde zijn illegale activiteiten te versluieren door steeds van bedrijfsstructuur te veranderen, een onjuiste bedrijfsadministratie te voeren en gebruik te maken van tientallen binnen- en buitenlandse rechtspersonen.

Gewasbescherming

Casus: op de markt brengen van nagemaakte gewasbeschermingsmiddelen

Een internationaal opererend bedrijf hield zich bezig met het illegaal op de EU-markt brengen van in China nagemaakte gewasbeschermingsmiddelen. De verdachte werd op heterdaad betrapt bij het ompakken van een in China nagemaakt gewasbeschermingsmiddel. De door de verdachte aangebrachte etiketten deden voorkomen alsof het ging om een in de EU toegelaten middel met een parallelvergunning voor Groot-Brittannië. Uit het strafrechtelijk onderzoek bleek dat deze handelwijze structureel plaatsvond met verschillende middelen en met name met afzet naar Groot-Brittannië en Duitsland. Door deze handelwijze zijn miljoenen kilo's nagemaakte producten op de EU markt gebracht. Ter informatie: in Nederland wordt jaarlijks rond de 10 miljoen kilo (werkzame stof) gewasbeschermingsmiddelen afgezet. De handel in nagemaakte gewasbeschermingsmiddelen is risicovol omdat deze middelen op geen enkele wijze door bevoegde autoriteiten zijn getoetst, waardoor de risico's en gevaren voor mens, dier en milieu niet zijn onderzocht. Daarnaast is het concurrentievervalsend en werkt het dempend op de ontwikkeling van nieuwe gewasbeschermingsmiddelen.

Vis duurzaamheid

Casus: fraude op een visafslag

Strafrechtelijk onderzoek naar het illegaal lossen, vervoeren en verhandelen van voornamelijk platvis (tong) die door het valselijk opmaken van het elektronisch visserijlogboek buiten het zicht van de bevoegde autoriteiten gehouden werd. Met deze illegale stroom vis werden de door de overheid vastgestelde vangstbeperkende maatregelen ontdund, waardoor een ongelijke concurrentiepositie gecreëerd werd.

Natuur

Casus: smokkelen van beschermde vogels

De rechtbank heeft, naar aanleiding van een door het team Natuur NVWA samen met de politie uitgevoerd strafrechtelijk onderzoek (de NVWA-IOD heeft hierin een kleine bijdrage geleverd), een dierenhandelaar veroordeeld tot een gevangenisstraf van 15 maanden waarvan 5 voorwaardelijk. Volgens de rechtbank heeft de handelaar zich schuldig gemaakt aan grootschalige internationale, illegale dierenhandel binnen een criminele organisatie. De man handelde in allerlei beschermde en niet-beschermde dieren zoals panters, lynxen en primaten zoals ringstaartmaki's. Daarnaast ook in uit het wild afkomstige (exotische) vogels. De dierenhandelaar is onder meer veroordeeld voor valsheid in geschrift en het overtreden van wet- en regelgeving die tot doel hebben om diersoorten te beschermen die met uitsterven worden bedreigd. Ook rekent de rechtbank het de verdachte aan dat hij bewust risico heeft genomen op besmetting met en de verspreiding van besmettelijke vogelziekten.

Casus: smokkelen van beschermde reptielen

Reptielen zijn populaire huisdieren en daardoor regelmatig onderwerp van smokkelpraktijken. Dit onderzoek betrof een samenwerking tussen diverse diensten: team Natuur NVWA, de Douane en later raakten ook de politie en de NVWA-IOD betrokken. Er waren verschillende verdachten op Schiphol tegen de lamp gelopen. Het ging om meerdere Spanjaarden. In de 4 koffers van de Spanjaarden bleken 263 reptielen te zitten. De Spanjaarden probeerden de reptielen vanuit Mexico naar Spanje te smokkelen. Het ging onder meer om tientallen beschermde soorten, zoals San Esteban Chuckwalla's, een woestijnschildpad en 27 moerasschildpadden. De dieren werden onder erbarmelijke toestanden vervoerd; 7 dieren waren al overleden op het moment dat de Douane in beeld kwam. De aangetroffen dieren zijn op bepaalde markten erg in trek en hadden een gezamenlijke marktwaarde van meer dan 150.000

euro. De hoofdverdachte werd veroordeeld tot 6 maanden gevangenisstraf en een boete van 20.000 euro. Zijn medeverdachten kregen ieder 4 maanden gevangenisstraf en een boete van 10.000 euro.

Casus: tuintafels op 'wilde' poten

Bedrijven in Nederland importeren jaarlijks voor vele honderden miljoenen euro's aan hout, papier en pulp en houten meubels. Team Natuur van de NVWA, dat de EU- houtverordening handhaaft, ziet erop toe dat handelaren geen 'fout' hout (illegaal gekapt) importeren. Daarnaast controleren de inspecteurs of het niet om een beschermde houtsoort gaat (Cites) en of het papierwerk klopt. 3 containers met meubels in de Rotterdamse haven waren voor een inspecteur van het team Natuur van de NVWA het begin van een interessant onderzoek. Het ging om enkele tientallen houten tuintafels die afkomstig waren van een Chinese fabriek. Bij controle door de Douane ontstond het vermoeden dat de tafels deels gemaakt waren van wild teakhout, waarvan de legaliteit niet kan worden aangetoond. De importeur werd gevraagd aan te tonen waar het hout oorspronkelijk vandaan kwam en ondertussen werden monsters ingezonden naar 2 laboratoria voor microscopisch en isotopenonderzoek. Microscopisch onderzoek brengt aan het licht of het om teakhout van een plantage of uit het wild gaat. Isotopenonderzoek kan aantonen waar ter wereld de bomen groeiden; een veelbelovende techniek! De importeur verklaarde dat het hout uit Brazilië afkomstig was. Dat leek dubieus, omdat wild teakhout daar niet groeit. Uit de laboratoriumuitslagen volgde dat het om wild teakhout ging dat afkomstig was uit Zuidoost-Azië. Myanmar is daar een van de weinige plekken waar wilde teak groeit. De tafels zijn vervolgens uit de markt gehaald en er is proces-verbaal opgemaakt tegen de importeur.

Subsidiereregelingen

Welke fraude ziet de IOD zoal?

Subsidiereregelingen

- > verplaatste bedrijven?
- > fraude met bankgarantie

Belangrijkste risico's van fraude:

- onrechtmatige en ondoelmatige besteding van overheidsgeld;
- ondermijning van het controlesysteem van de overheid en vertrouwen van burgers in de overheid.

Subsidiereregelingen

Casus: verplaatste bedrijven?

In een opsporingsonderzoek van de NVWA-IOD kwam naar voren dat een voerleverancier meedacht en faciliteerde bij een constructie waarbij 2 varkensbedrijven een zogenaamd samenwerkingsverband aangingen, waarmee men deed voorkomen of er een verplaatsing van een bedrijf had plaatsgevonden. Ook vervalste de voerleverancier voor 1 van de varkenshouders facturen voor de levering van voer, waardoor men deed voorkomen dat het facturen voor advies betrof. Op deze wijze is vermoedelijk circa 1 miljoen euro aan subsidie voor een veronderstelde verplaatsing verkregen.

Doordat de voerleverancier veel kennis heeft over de bedrijfssituatie van zijn klanten had hij de gelegenheid een adviserende en faciliterende rol te spelen in de vermoedelijke subsidiefraude. De IOD heeft het vermoeden dat de voerleverancier deze fraude ook faciliteerde bij andere bedrijven. Bij zeker 3 bedrijven is gebruikgemaakt van vergelijkbare vervalste facturen. De voerleverancier zelf haalde geen direct financieel voordeel uit deze fraudeconstructie. Mogelijk droeg het wel bij aan klantbinding.

Casus: fraude met bankgarantie

Wie subsidie aanvraagt voor het starten van een bedrijf moet aantonen dat hij zijn eigen projectaandeel kan dragen. Dat kan bijvoorbeeld met een bankgarantie. Op naam van de verdachte in dit onderzoek is een subsidie van enkele honderdduizenden euro's aangevraagd. De bankgarantie die daarbij werd overlegd was vermoedelijk vals. Uit onderzoek is gebleken dat de overlegde garantie niet is afgegeven door de bank die op het document stond vermeld.

NVWA-IOD

Een inkijk in de onderzoeken van de NVWA-IOD

Met dit document geeft de NVWA-IOD een inkijk in de verschillende soorten fraude op het werkterrein van de NVWA. Fraude wordt door de NVWA bestreden op basis van bestuursrecht en strafrecht. De NVWA-IOD doet voornamelijk strafrechtelijk onderzoek. In dit document komen per domein enkele voorbeelden aan bod van strafrechtelijke onderzoeken die de NVWA-IOD met het Functioneel Parket en veelal ook samen met inspecteurs van de NVWA uitvoerde in de periode 2010 tot en met 2019. Bij sommige domeinen, bijvoorbeeld Natuur, werkt de inspectie vaak samen met de Politie in strafrechtelijke onderzoeken. Deze casuïstiek is, ondanks beperkte betrokkenheid van de NVWA-IOD bij deze onderzoeken, wel opgenomen om een beeld te geven van de strafrechtelijke onderzoeken van de NVWA. Er is zoveel mogelijk informatie over de afronding opgenomen bij de verschillende casussen. Een enkele keer is de afloop van het onderzoek nog niet bekend, omdat het onderzoek nog voor de rechter moet komen.

Vragen

Heeft u vragen over dit document? Dan kunt u terecht bij de Infodesk van de NVWA-IOD via het mailadres: infodesk.iod@nvwa.nl